

**Inventarisatie woonbehoefte
woonwagenbewoners in de gemeente
Helmond 2025**

<i>datum</i>	december 2025
<i>kenmerk</i>	77280
<i>opdrachtgever</i>	Gemeente Helmond

SOAB MANAGEMENT BV

Speelhuislaan 158, Postbus 2210, 4800 CE Breda

Telefoon + 31 (0)76 5213080, *E-mail* info@soab.nl

KNAB: NL75KNAB072.71.38.588

RABO: NL39RABO030.35.87.601

KvK Breda 63144921, BTW NL8551.11.598B01

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Achtergrond	2
1.2	Opbouw rapport	
2	Behoefteteonderzoek	3
2.1	Vraagstelling	3
2.2	Onderzoeksmethode	3
2.3	De start van het onderzoek	4
2.4	het veldwerk	4
3	Secundair materiaal	
3.1	Woonwagenbewoners: eigen culturele identiteit	6
3.2	Het beleidskader van het Ministerie	6
3.3	Beleidsachtergrond gemeente Helmond	8
4	De locaties	9
4.1	Van regionaal kamp naar 6 kleine locaties in Helmond	10
4.2	De locaties	11
5	Resultaten enquêtes	14
5.1	Respons	14
5.2	Kenmerken hoofdbewoners en verhuishwensen	15
5.3	Woonwensen inwonende kinderen	17
5.4	Woonwensen voormalige bewoners	20
5.5	Inschrijvingen Woonmaat	20
6	Conclusies en aanbevelingen	22
6.1	Bevindingen uit het achtergrond materiaal	22
6.2	De belangrijkste conclusies uit de enquêtes	22
6.3	Het tekort	24
6.4	Aanbevelingen	26

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Achtergrond

Sinds 1999, met het intrekken van de nationale Woonwagenwet, ligt de verantwoordelijkheid voor woonwagenbeleid op gemeentelijk niveau. Nadat landelijk diverse instanties in de afgelopen jaren hun bezwaren hebben geuit over de mate waarin het nieuwe woonwagenbeleid van Rijk en gemeenten voldoet aan mensenrechtelijke grondbeginselen, heeft in mei 2017 de Nationale Ombudsman geconcludeerd dat het beleid het recht van woonwagenbewoners om te leven volgens eigen culturele identiteit onvoldoende erkent en faciliteert. Een actuele raming van de behoefte aan standplaatsen is één van de voorwaarden om wel tot een passend beleid inzake woonwagens te komen. Het onderzoek vormt daarmee één van de eerste stappen van de uitwerking van een woonwagenbeleid voor de gemeente.

1.2 Opbouw rapport

De rapportage start met de weergave van de vraagstelling in hoofdstuk 2 en de gevolgde methodiek in hoofdstuk 3. Secundair materiaal van Ministerie en gemeente wordt besproken in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 verwerken we de resultaten van de verschillende enquêtes. Hoofdstuk 6 behandelt de conclusies en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2

Behoeftedonderzoek

2.1 Vraagstelling

Het onderzoek is een belangrijke basis voor het nieuwe woonwagenbeleid (2026) en moet de huidige en toekomstige woonbehoefte van de woonwagenbewoners in de gemeente Helmond in beeld brengen.

1. Het onderzoek moet inzicht geven in de behoefte van de volgende groepen:

- Huidige (hoofd)bewoners op de locaties;
- Inwonenden (kinderen, gezinsleden of anderen);
- Geregistreerde mensen op de voorranglijst/wachtlIJst voor standplaatsen in de gemeente Helmond;
- Voormalige bewoners van de locaties, die te kennen hebben gegeven terug te willen komen.

2. Het onderzoek moet handvatten geven voor:

- Advies aan college en gemeenteraad, inzicht in afwegingen, argumenten;
- Prestatieafspraken met woningcorporaties en/of andere huisvesters over aantallen, woonvorm en segment.

2.2 Onderzoeksmethode

De gevolgde onderzoeksstappen zijn als volgt:

- Kwantitatief onderzoek op basis van gegevens van de lijst bij Woonmaat bestaande uit een voorranglijst en een reguliere wachtlIJst en op basis van door de gemeente verstrekte geaggregeerde bevolkingsgegevens;
- Onderzoek op basis van bezoeken van locaties in verband met uitreiken en ophalen enquêtes maar ook om een eerste indruk te krijgen van eventuele inbreidings- en uitbreidingsmogelijkheden;
- Enquête-onderzoek op basis van:
 - Schriftelijke enquêtes onder diegenen die staan ingeschreven voor een standplaats bij Woonmaat (waaronder ook voormalige bewoners) en een enquête onder voormalige bewoners die bij de huidige bewoners bekend waren;
 - Schriftelijke enquête onder de bewoners van de locaties (zowel onder diegenen die zelfstandig wonen, vaak de ouders of grootouders, en de inwonende kinderen ouder dan 18 jaar).

Voor de bewaking van de voortgang van het project is een begeleidingsgroep samengesteld, waarin een afvaardiging per woonwagenlocatie is opgenomen. De begeleidingsgroep is gedurende het project tweemaal bij elkaar gekomen.

Deze aanpak is erop gericht geweest enerzijds een zo goed mogelijk kwalitatief beeld te schetsen en in te zoomen op de behoeften en wensen die er leven en dit anderzijds ook kwantitatief te onderbouwen zodat de omvang van de wensen en behoeften duidelijk kan worden, inzicht verkregen wordt in mogelijke oplossingen en ook duidelijk wordt tot welke voorraadconsequenties dit kan leiden.

2.3 De start van het onderzoek

Gestart is met een gesprek met de vertegenwoordiging van de woonwagenbewoners van elke locatie om hun mening te peilen ten aanzien van de knelpunten met betrekking tot de invulling van de woonwensen van woonwagenbewoners.

Vervolgens heeft een inventarisatie van de verschillende kwantitatieve en kwalitatieve bronnen die er binnen de gemeente en bij de begeleidingsgroep (de vertegenwoordigers van de locaties) aanwezig zijn (ook wachtlijsten) plaatsgevonden. Deze bronnen zijn gebruikt om het kwantitatieve beeld uit te kunnen werken, maar ook om te bepalen hoe we de enquêtes het beste konden verspreiden.

2.4 Het veldwerk

De enquêtes

Er is gebruik gemaakt van een schriftelijke enquête, die door de contactpersonen op de locaties is verspreid. De contactpersonen hebben ook (deels) gevraagd of er hulp bij het invullen nodig was. In enkele gevallen konden de kinderen ook helpen. Uit de ervaringen in andere gemeenten in de regio bleek deze methode goed te werken en een hoge respons op te leveren. De enquêtes zijn onder drie doelgroepen verspreid:

- De hoofdbewoners;
- De inwonende kinderen van 18 jaar en ouder van de locaties;
- De voormalige bewoners die staan ingeschreven op de wachtlijst van Woonmaat en de voormalige bewoners die zich bij de contactpersonen hebben gemeld of die gereageerd hebben op een facebookpagina van één van de voormalige bewoners.

De onderzoeksgroepen betreffen de volgende aantallen:

- Bewoners van de locaties: 97 hoofdbewoners en de bij hen inwonende kinderen;

- Op de lijst met inschrijvingen bij Woonmaat staan 35 inwonende kinderen op de voorrangslust en 26 voormalige bewoners op de wachtlijst;
- Nader inzicht in overige voormalige bewoners kon niet gedestilleerd worden uit de bij de gemeente beschikbare gegevens.

Voor de bewoners op de locaties is de enquête schriftelijk aangeboden. De enquête is door de contactpersonen per locatie overhandigd aan de bewoners van de standplaatsen. Ook heeft SOAB deze zelf op de locaties uitgedeeld en heeft SOAB geholpen bij de invulling en bij het ophalen.

De locaties

Op basis van de kwantitatieve inzichten is op enkele locaties ingezoomd om te beoordelen of verder onderzoek naar de mogelijkheden van een efficiëntere inrichting van de locatie en uitbreidingsmogelijkheden in de ruimtelijke buffers zinvol is.

Hoofdstuk 3

Secundair materiaal

3.1 Woonwagbewoners: eigen culturele identiteit

In het rapport “woonwagbewoner zoekt standplaats” (mei 2017) merkt de ombudsman het volgende op: “Woonwagbewoners hebben een eigen culturele identiteit. De opvatting dat deze identiteit bescherming verdient, is in de laatste tien tot vijftien jaar ontwikkeld en bestendigd door verschillende internationaal- en Europeesrechtelijke verdragen, die de Nederlandse staat mede heeft ondertekend. De erkenning brengt voor staten de verplichting met zich mee om voor voldoende standplaatsen te zorgen, zodat woonwagbewoners volgens hun tradities en culturele identiteit kunnen leven.”

Vanuit die opvatting heeft de ombudsman drie belangrijke elementen omschreven die in het beleid van de overheid als betrouwbare partner terug zouden moeten komen:

- Zij inventariseert de behoefte aan standplaatsen;
- Zij wijst standplaatsen toe op een manier die ten minste het afstammingsbeginsel als uitgangspunt neemt;
- Zij houdt bij de herontwikkeling van bestaande woonwaglocaties rekening met het recht van woonwagbewoners om volgens hun culturele identiteit te wonen.

Het rapport concludeert vervolgens dat het Rijk en de gemeenten te kort schieten ten aanzien van woonwagbewoners en dat al geruime tijd hebben gedaan. De oplopende huisvestingsproblematiek bij woonwagbewoners is daar het gevolg van. Om die situatie te keren moeten gemeenten samen met woningcorporaties en bewoners komen tot een gezamenlijke visievorming.

3.2 Het beleidskader van het Ministerie¹

Intrekking van de Woonwagwet in 1999 hield het decentraliseren van het beleid in en onthief de gemeenten van de wettelijke plicht om een woonwagencentrum in stand te houden. Het beleidskader gaat in op het woonwag- en standplaatsenbeleid voor mensen die zich generatie op generatie als woonwagbewoner hebben gemanifesteerd. Het gaat om een groep met een eigen culturele identiteit die bescherming van de overheid verdient.

¹ Bron: *Beleidskader gemeentelijk woonwag- en standplaatsenbeleid, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, juli 2018*

Dit houdt in dat de gemeente een beleid moet vaststellen dat voldoende rekening houdt met ruimte voor het woonwagenvoeren van woonwagenvoerers en waarin de behoefte aan standplaatsen helder is. Voorts geeft het Beleidskader van het Rijk aan dat woningcorporaties dienen te voorzien in de behoefte aan standplaatsen voor woonwagenvoerers die qua inkomen behoren tot de primaire doelgroep van de woningcorporaties ligt de verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Zij moeten voorzien in voldoende huurwoonwagens en -standplaatsen. Voor andere woonwagenvoerers verplicht het mensenrechtelijk kader dat de gemeente aanvullende maatregelen treft om te voorzien in voldoende (koop-)standplaatsen. Dit vloeit voort uit artikel 75 van de Woningwet⁷⁰

Afbouwen van het aantal standplaatsen is niet toegestaan. Tot slot: een woningzoekende woonwagenvoerster die dit wenst heeft op redelijke termijn een kans op een standplaats. Daarom is het wenselijk om de behoefte aan woonwagenvoering te inventariseren en beleid vast te leggen in de woonvisie. Bij daadwerkelijke toewijzing van een standplaats is het gewenst rekening te houden met de mogelijkheid voor woonwagenvoerers om in familieverband te kunnen samenleven.

Vanuit dat beleidskader zijn de knelpunten van woonwagenvoerers in het Houthoffmemorandum geïnventariseerd². De belangrijkste punten die daarin aan de orde komen zijn:

- Woonwagenvoerers moeten betrokken worden bij de verdere opstelling en uitwerking van het beleid in de gemeenten;
- Het uitsterfbeleid of een beleid gericht op het stabiliseren van het aantal plaatsen op het huidige niveau terwijl er behoefte is aan uitbreiding, is niet geoorloofd;
- Plaatsen, die in het verleden als gevolg van het uitsterfbeleid zijn weggefallen dienen weer toegevoegd te worden;
- Er moeten voldoende standplaatsen komen voor starters (dat betekent dus ook huurplaatsen met huurwagens);
- Woonwagenvoerers moeten ook recht op huurtoeslag krijgen (als ze tot de doelgroep van beleid behoren), ook bij combinatie van het huren van de standplaats met een eigen woonwagen;
- Normalisatie maatschappelijke positie;
- Transparant en eerlijk toewijzingsbeleid (niet hetzelfde toewijzingsbeleid als bij andere woningzoekenden, maar op de situatie afgestemd);
- Zekerstellen familieverbanden (ook inzake erfgenamen);
- Geen pushbeleid naar “stenen” huizen, ook niet naar woonwagenvoeringen;
- Passantenplaatsen voor bezoekers van verder weg op huidige locaties;

² Deze knelpunten staan omschreven in het Houthoffmemorandum, PILP en Houthoff i.s.m. woonwagenvoerers, 13 november 2017

- Verhuismogelijkheden tussen locaties om flexibiliteit op arbeidsmarkt te vergroten, wat in het licht van het huidige tekort een moeilijk haalbare opgave zal zijn.

3.3 Beleidsachtergrond gemeente Helmond

Na het intrekken van de woonwagenwet in 1999 kwam de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van woonwagenbewoners in handen van de lokale overheid te liggen. In de gemeente Helmond zijn de uitgangspunten uit de beginjaren na de intrekking formeel vastgelegd³:

- ruimtelijke verankering van de toenmalige locaties die onvoldoende in bestemmingsplannen waren verankerd;
- normalisatie van huisvesting van woonwagenbewoners in het algemeen;
- en voorrang bij toewijzing van standplaatsen voor reeds in Helmond woonachtige woonwagenbewoners;
- Vaststellen van het maximaal aantal plaatsen op 97.

In 2016 is het bestemmingsplan woonwagenlocaties herzien, waarmee aan dat punt in de nota is voldaan. Er zijn sindsdien ook nauwelijks standplaatsen boven het maximale aantal toegevoegd.

³In de gemeentelijke nota Woonwagenzaken 2004 worden de navolgende conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan (pp 26 en 27);

1. De huisvesting van woonwagenbewoners is sedert de intrekking van de Woonwagenwet een reguliere volkshuisvestingstaak, welke primair tot het taakveld van de woningcorporaties behoort;
2. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het planologisch beleid, handhaving, openbare orde en de sociaal maatschappelijke aspecten t.a.v. de doelgroep;
3. De inschrijving voor een standplaats en de toewijzing van een standplaats vindt plaats op basis van de regionale huisvestingsverordening;
4. Na privatisering van de standplaatsen blijft de regionale huisvestingsverordening van kracht;
5. Voor de huidige 6 woonwagenlocaties wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld;
6. Het maximaal aantal standplaatsen in de gemeente Helmond zal maximaal 97 bedragen;
7. De gemeente Helmond blijft streven naar de overdracht van de huidige woonwagenlocaties naar een van de corporaties, voor 1 januari 2005;
8. Mochten de corporaties niet akkoord gaan met de prestatieafspraken inzake de overname van de woonwagenlocaties dan zal toenadering worden gezocht tot een corporatie van buiten de gemeente Helmond;
9. Aan de hand van het plan van aanpak vindt de handhaving van de openbare ruimte, bouw-en ro-regelgeving plaats;
10. De uitvoering van het beleid t.a.v. de doelgroep woonwagenbewoners vindt plaats door de betreffende vakafdeling;
11. Waar nodig vindt coördinatie van de werkzaamheden plaats door de werkgroep woonwagenzaken; afstemming en samenhang wordt gecoördineerd vanuit de werkgroep (dus niet trekken);
12. In de toekomst dient te worden gestreefd naar een meer integrale gemeentelijke benadering van de doelgroep;
13. Woonwagenbewoners dienen zo veel mogelijk in gewone woningen te worden gehuisvest. De standplaatsen op woonwagenlocaties - voor zover die beschikbaar komen - zijn bestemd voor de natuurlijke aanwas;

Hoofdstuk 4

De locaties

De gemeente Helmond kent zeven locaties: de Bakelsedijk, de Beemdweg, de Bosselaan, het Fon Groffenplein, de Pastoor Elsenstraat, de Rivierensingel en de Helmondsingel. De Helmondsingel is een particuliere locatie en staat op zichzelf. De bewoners hebben ondanks een oproep daartoe ook niet met de enquête meegedaan. Om die reden is deze locatie in het onderzoek verder buiten beschouwing gelaten. De kenmerken van de overige locaties zijn in tabel 4.1 opgenomen.

Tabel 4.1, gegevens woonwagenlocaties gemeente Helmond								
		Bakelse- dijk	Beemd- weg	Bosse- laan	Fon Grof- fenplein	P. Elsen- straat	Rivieren- singel	
Aantal standplaatsen		22	17	14	25	9	11	
Nog aan te leggen standplaats			1					
Eigendom								
Huur standplaats – koop wagen		22	17	13	21	6	11	
Huur standplaats – huur wagen				1	4	3		

In tabel 4.2 staat de bewonerssamenstelling van de 6 in het onderzoek betrokken locaties opgenomen. Gemiddeld zijn de woonwagenbewoners jonger dan de overige inwoners van Helmond en is het aandeel ouderen wat lager.

Tabel 4.2, leeftijdverdeling totaal en per locatie										
	adressen	0-17	18-24	25-39	40-54	55-64	65+			
Locatie										
Bakelsedijk	22	9	6	7	13	3	11			49
Beemdweg	18	10	3	14	8	8	3			46
Bosselaan	14	9	5	10	7	7	3			41
Fon Groffenplein	25	16	10	8	18	2	11			65
Rivierensingel	11	4	5	4	6	6	5			30
Pastoor Elsenstraat	9	5	1	0	3	9	2			20
totaal	99	53	30	43	55	35	35			251
procentueel		21	12	17	22	14	14			100

4.1 Van regionaal kamp naar 6 kleine locaties in Helmond

- De reizigers zijn medio 19^e eeuw begonnen met hun reizende beroepen. Tot het midden van de 20^e eeuw bleef het trekken de gewoonte. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde de situatie: het trekkende bestaan raakte grotendeels achterhaald. Nieuwe transport-, communicatie- en maatschappelijke omstandigheden maakten, dat veel bewoners een vaste verblijfplaats zochten.
- In 1968 werd de toenmalige Woonwagenwet aangenomen, doelend op maatschappelijke opvang/huisvesting van woonwagenbewoners. Tegelijkertijd werd gekozen voor concentratie: in plaats van verspreid kleine kampjes per dorp, moesten woonwagenbewoners worden gehuisvest in grotere, regionale centra — om infrastructuur, voorzieningen en beheer te vergemakkelijken. Voor het gebied rond Helmond en omliggende gemeenten resulteerde dat in het Regionaal Woonwagencentrum in Deurne (op de locatie waar nu nog de locatie Helmondsingel ligt).
- Het Regionaal Woonwagencentrum — gelegen aan de Deurneseweg/Helmondsingel (gemeente Deurne) — had de taak om alle woonwagenbewoners van de aangesloten gemeenten (waaronder Helmond, Asten, Someren, Mierlo, Gemert, etc.) onder te brengen.
- Het aantal gezinnen dat hier woonde was groot. Volgens een document rond 1976–77 was het kamp “ingericht voor 86 woonwagengezinnen” — maar er stonden toen al tot 150 woonwagens. Dat maakte dat al snel “plaatsen elders gezocht moesten worden” vanwege overbevolking.
- De samenwerkende gemeenten zagen zich genooddaakt tot decentralisatie: in plaats van één groot regionaal kamp, moesten sub-kampjes per gemeente terugkomen. In dat kader begon het proces om het Regionaal Woonwagencentrum te ontmantelen. De ontmanteling van het kamp aan de Deurneseweg/Helmondsingel duurde circa vijf jaar (1977–1982). Het proces verliep moeizaam: er waren protesten, onrust én confrontaties.
- Uiteindelijk moesten de woonwagenbewoners over de regio gespreid worden. Voor veel gemeenten — Helmond inbegrepen — betekende dit dat men plannen moest maken voor eigen locaties.

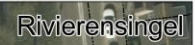
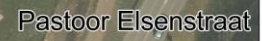
Na de opheffing van het regionale kamp kreeg Helmond zes eigen locaties waar woonwagens werden toegestaan en standplaatsen werden ingericht (zie tabel 4.1). Met het bestemmingsplan “Woonwagenlocaties Helmond” is de situatie van bestaande standplaatsen, enige boventallige plaatsen, en de inpassing in stads- en ruimtelijke ordening geformaliseerd.

4.2 De locaties

Op basis van luchtfoto's zijn hieronder de locaties in beeld gebracht

Hoofdstuk 5

Resultaten enquêtes

5.1 Respons

De enquête is in eerste instantie op alle locaties door de leden van de begeleidingsgroep verspreid. Op de Beemdweg heeft SOAB de enquêtes zelf verspreid. De respons bleef op een aantal locaties achter bij de verwachtingen, met name op het Fon Groffenplein en de Bakelsedijk. Daar is aanvullend de enquête voor een tweede keer verspreid. Uiteindelijk is de respons op ruim 40% van de hoofdbewoners uitgekomen en hebben behalve 40 hoofdbewoners ook 33 inwonende kinderen de ingevulde enquêtes teruggestuurd. De hoogte van de respons viel wat tegen. Ter vergelijking: op een vergelijkbare enquête in Eindhoven was de respons 49%. Mogelijk is dit ook een teken van wantrouwen van de woonwagenbewoners ten opzichte van het in het verleden door de gemeente gevoerde beleid. De verdeling van de respons is in tabel 5.1 opgenomen.

Tabel 5.1, overzicht respons									
		hoofd	inwonend	totaal	aantal plaatsen	respons (%)			
Bosselaan		9	11	20	14	64			
Fon Groffenplein		5	6	11	25	20			
Bakelsedijk		7	4	11	22	32			
Pastoor Elsenstraat		4	4	8	9	44			
Rivierensingel		9	5	14	11	82			
Beemdweg		5	3	8	17	29			
totaal		39	33	72	98	40			

De respons op de Bosselaan en de Rivierensingel is heel behoorlijk, maar met name op het Fon Groffenplein en de Beemdweg is de respons ondanks extra verspreiding en gesprekken toch laag gebleven.

Behalve een enquête onder de bewoners van de locaties zijn ook enquêtes verspreid onder voormalige bewoners (die nu elders in een burgerwoning wonen) en woningzoekenden die op de wachtlijst van Woonmaat staan ingeschreven. De voormalige bewoners konden we bereiken met behulp van actieve voormalige bewoners die hun medewerking aan de gemeente hadden toegezegd. In totaal hebben daarop 20 voormalige bewoners gereageerd.

In dit hoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op de resultaten van de enquête onder de hoofdbewoners (paragraaf 5.1), de inwonende kinderen (paragraaf 5.2) en de enquête onder voormalige bewoners en ingeschreven woningzoekenden. De wachtlijst die door Woonmaat wordt bijgehouden vormt de basis van paragraaf 5.4.

5.2 Kenmerken hoofdbewoners en verhuishwensen

5.2.1 Huishoudenssamenstelling naar leeftijd

Naar leeftijd van de respondenten is ruim 60% van de hoofdbewoners ouder dan 45 jaar en ruim 25% ouder dan 60 jaar.

De respondenten geven aan, dat bij hen in de wagens 14 kinderen wonen onder de 18 jaar en 16 kinderen boven de 18 jaar. In totaal is de gemiddelde woningbezetting van de responsgroep 3,07. In heel Helmond lag die in per 1-1-2025 voor woningen op 2,2.

5.2.2 Bron van inkomsten

Meer dan de helft van de hoofdbewoners heeft inkomen uit loondienst of als zelfstandige. Uitkeringen en AOW blijven daarbij ruim achter. Voor zover partners een eigen inkomen hebben is daar het beeld hetzelfde.

5.2.3 Opleidingsniveau

Ruim de helft van de hoofdbewoners heeft middelbare school of een vervolgopleiding gevolgd. Bij de partners is dat beeld vergelijkbaar.

5.2.4 Woontduur

Verreweg de meeste woonwagenvbewoners wonen al lang op hun huidige adres. Meer dan 90% woont er langer dan tien jaar.

Tabel 5.2, woontduur										
		locatie								
woontduur		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal	
5jaar of korter		1	1	0	1	0	0		3	
5 tot 10 jaar		0	0	0	0	0	0		0	
langer dan 10 jaar		6	3	10	4	4	10		37	
totaal		7	4	10	5	4	10		40	

Ook wonen de meeste respondenten in een koopwagen op een gehuurde plaats. Maar een klein deel woont in een huurwagen. Daarvan staan er ook maar 8 in Helmond (zie tabel 4.1).

5.2.5 Woonbeleving

Verreweg de meeste bewoners wonen prettig op hun locatie, ook al geven ze af en toe wel knelpunten aan. De meeste knelpunten gaan over het tekort aan standplaatsen, maar enkele opmerkingen gaan ook over parkeren en rotzooi op de locaties.

Tabel 5.3, woonbeleving									
	locatie								
woonbeleving	bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal	
prettig	2	0	3	1	2	4		12	
prettig, maar	4	4	6	4	1	4		23	
niet prettig	0	0	0	0	0	0		0	
geen antwoord	1	0	1	0	1	2		5	
totaal	7	4	10	5	4	10		40	

5.2.6 Verhuishwens

Ruim 90% van de hoofdbewoners wil niet verhuizen. Van de paar hoofdbewoners die aangeven wel te willen verhuizen willen 3 bewoners samen met de familie verhuizen naar een andere/nieuwe locatie en wil 1 bewoner naar een burgerwoning verhuizen om plaats te maken voor een kind.

Tabel 5.4, verhuishwens *									
	locatie								
verhuishwens	bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal	
niet verhuizen	7	3	10	5	3	10		38	
verhuizen op locatie	0	0	0	0	0	0		0	
verhuizen andere locatie	0	0	0	0	0	0		0	
verhuizen eerder locatie	0	0	0	0	0	0		0	
samen met familie verhuizen	1	0	0	1	0	0		2	
naar burgerwoning	0	0	0	1	0	0		1	
anders	0	1	0	0	0	0		1	
totaal	8	4	10	7	3	10		42	
* Totaal hoger dan 40 omdat sommige respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven									

Wel geven sommige hoofdbewoners aan, naar een koopplaats met eigen wagen te willen verhuizen of de eigen plaats te willen kopen. Dat aantal blijft gering, omdat de meeste bewoners daar geen antwoord op hebben gegeven of geen voorkeur hebben aangegeven. De wens de eigen plaats te kunnen kopen is wel veel aangegeven bij de algemene opmerkingen die de respondenten konden geven.

Tabel 5.5, gekochte of gehuurde standplaats									
		locatie							
huur/koop		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal
koop-koop		2	1	1	2	0	0		6
koop-huur		0	1	0	0	1	0		2
huur-huur		0	0	0	0	0	0		0
geen voorkeur		0	0	0	0	0	0		0
geen antwoord		5	3	9	3	3	10		33
									0
Totaal		7	5	10	5	4	10		41
* Totaal hoger dan 40 omdat sommige respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven									

5.2.7 Herinrichting locaties

Aan de hoofdbewoners is de vraag gesteld of ze willen meewerken aan een herinrichting van de locaties. De meeste bewoners willen daaraan meewerken, vaak onder de voorwaarde dat ze daarmee hun kinderen aan een plaats kunnen helpen. Bij de bijgeschreven opmerkingen komt wel af en toe naar voren, dat zo'n herindeling niet ten koste van de eigen plaats ruimte mag gaan.

Tabel 5.6, meewerken aan herinrichting									
		locatie							
herinrichting		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal
wil meewerken		1	0	5	1	1	2		10
alleen als we de kinderen helpen		4	3	3	1	4	4		19
wil niet meerwerken		1	1	0	1	0	2		5
geen antwoord		1	0	2	2	0	2		7
totaal		7	4	10	5	5	10		41
* Totaal hoger dan 40 omdat sommige respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven									

5.2.8 Algemene opmerkingen bij de enquête

De respondenten konden tot slot nog algemene opmerkingen maken. Bijna 75% heeft dat gedaan. De meest genoemde aspecten zijn: meer plaatsen (voor de kinderen), afschaffing van de voorranglijst van Woonmaat, mogelijkheid tot kopen van de eigen plaats en meer parkeerplaatsen.

5.3 Woonwensen inwonende kinderen

5.3.1 De respons

33 inwonende gezinsleden hebben de enquête ingevuld. Twee derde daarvan woont zonder partner bij de ouders in. In één situatie is sprake van een inwonende samenwoning. Bij 6 respondenten gaat het om een afwijkend beeld, meestal gaat het dan om een inwonende dochter met kind, in een enkel geval met twee kinderen.

5.3.2 Leeftijd

Vrijwel alle inwonende kinderen zijn 25 jaar of jonger. 3 inwonende kinderen zijn jonger dan 18 jaar en zouden zich ook niet kunnen inschrijven bij Woonmaat of bij Wooniezie. Eén respondent geeft aan 30 jaar te zijn.

5.3.4 Inkomstenbron en opleidingsniveau

Ruim twee derde van de inwonende kinderen heeft inkomsten uit loondienst of als zelfstandige. Dat aandeel ligt zoals verwacht hoger dan bij de hoofdbewoners. Geen van de inwonende kinderen geeft aan een uitkering te krijgen. Soms wordt als inkomstenbron “anders” aangegeven. In die gevallen gaat het vaak om een studiebijdrage of vergelijkbaar.

Ook het opleidingsniveau van de inwonende kinderen is gemiddeld hoger dan van hun ouders. Ruim de helft heeft een MBO of HBO-opleiding gevolgd of volgt die nog.

5.3.5 Verhuiscens

Het gros van de inwonende kinderen wil op korte termijn verhuizen, maar niet allemaal. 20% wil niet of nog niet verhuizen, ook nu weer vaak in combinatie met het afronden van de opleiding. 80% wil wel verhuizen, meestal op dezelfde locatie. Een klein aantal wil naar een andere locatie of kiest ervoor samen met familie naar een nieuwe locatie te verhuizen. 10% van de kinderen wil naar een burgerwoning verhuizen.

De vraag of de woonwagen ook een woonwagenwoning mag zijn wordt door meer dan de helft positief ingevuld, maar vaak wel onder de conditie, dat zo’n verhuizing dan samen met de familie moet zijn.

Ook de inwonende kinderen kiezen vaak voor de combinatie koopplaats en koopwagen of hebben geen voorkeur in de keuze huur of koop.

Tabel 5.7, verhuiscens									
		locatie							
verhuiscens		bak	beemd	bos	fon	pas	riv	totaal	
niet verhuizen		1	0	1	4	1	1	8	
verhuizen op locatie		2	3	9	2	0	3	19	
verhuizen andere locatie		0	0	3	0	0	0	3	
verhuizen eerder locatie		0	0	0	0	0	0	0	
samen met familie verhuizen		0	0	0	0	2	0	2	
naar burgerwoning		1	0	0	0	1	1	3	
anders		0	0	1	1	0	0	2	
totaal		4	3	14	7	4	5	37	
* Totaal hoger dan 33 omdat sommige respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven									

Tabel 5.8, huur- of koopplaats									
		locatie							
huur of koop		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal
koopwagen huurplaats		0	0	5	0	1	0		6
koopwagen koopplaats		2	1	7	4	0	0		14
huurwagen huurplaats		0	0	0	0	2	0		2
geen voorkeur		2	2	2	2	2	5		15
Totaal		4	3	14	6	5	5		37
* Totaal hoger dan 33 omdat sommige respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven									

5.3.6 Inschrijving

Een derde van de kinderen staat niet ingeschreven bij Woonmaat. Daaronder ook de inwonende kinderen onder de 18 jaar. Dat is opvallend, omdat bij alle bewoners bekend is, dat niet inschrijven automatisch betekent dat je geen plaats krijgt. Tevens staat een kwart van de kinderen ook bij Wooniezie ingeschreven. In de meeste gevallen is de verhuishwens urgent, binnen drie jaar. Soms geven de inwonende kinderen aan, dat verhuizen pas na beëindiging school of studie aan de orde is.

Tabel 5.9, inschrijvingsduur Woonmaat									
		locatie							
inschrijvingsduur		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal
niet ingeschreven		3	0	1	3	3	1		11
minder dan één jaar		0	0	0	2	1	0		3
één tot vijf jaar		1	1	3	1	0	3		9
vijf tot 10 jaar		0	0	4	0	0	1		5
langer dan 10 jaar		0	1	2	0	0	0		3
weet het niet meer		0	1	1	0	0	0		2
totaal		4	3	11	6	4	5		33

Tabel 5.10, inschrijvingsduur Wooniezie									
		locatie							
inschrijvingsduur		bak	beemd	bos	fon	pas	riv		totaal
niet ingeschreven		2	2	7	4	2	3		20
minder dan één jaar		0	0	0	0	1	0		1
één tot vijf jaar		1	1	1	2	0	1		6
vijf tot 10 jaar		1	0	1	0	0	0		2
langer dan 10 jaar		0	0	0	0	0	0		0
weet het niet meer		0	0	2	0	1	1		4
totaal		4	3	11	6	4	5		33

5.3.7 Algemene opmerkingen

Het beeld dat de nood hoog is en dat alles wordt geaccepteerd, als er maar standplaatsen komen, wordt in de algemene opmerkingen bevestigd. De roep om snel meer standplaatsen te krijgen is voor twee derde van de respondenten reden om opmerkingen te maken. Ook onder de inwonende kinderen leeft de vraag om een eigen standplaats te kunnen kopen.

5.4 Woonwensen voormalige bewoners

Er is een afzonderlijke enquête verspreid onder voormalige bewoners van woonwagenlocaties, die bij Woonmaat op de wachtlijst stonden ingeschreven. Daarnaast hebben voormalige bewoners bij de gemeente gevraagd om extra formulieren, omdat zij voormalige bewoners kenden, die niet op de wachtlijst stonden, maar wel graag wilden terugkeren naar een woonwagenplaats. In totaal hebben 20 voormalige bewoners gereageerd. Zij hadden op één na allemaal eerder op een woonwagenlocatie in de regio gewoond en hadden allemaal ouders die in een woonwagen woonden. Vijf voormalige bewoners komen niet uit Helmond maar uit de regio (Mierlo en Son en Breugel). Alle voormalige bewoners geven aan, dat hun ouders op een locatie in Helmond hebben gewoond.

Naar bewonerskenmerken was twee derde was jonger dan 45 jaar, een kwart alleenstaand en de helft met één of twee kinderen onder de 16 jaar. Ook qua bron van inkomsten en opleidingsniveau vallen de voormalige bewoners tussen de hoofdbewoners en de inwonende kinderen in. De meeste voormalige bewoners staan bij Woonmaat (80%) en Wooniezie (80%) ingeschreven. Op zich niet verrassend, omdat de meeste respondenten via de wachtlijst van Woonmaat zijn benaderd. De inschrijvingsduur is over het algemeen beperkt (vrijwel alle voormalige bewoners staan korter dan vijf jaar ingeschreven). De verhuishens is over het algemeen op de voormalige locatie gericht, maar een aantal zoekt regionaal. De vraag naar een koopplaats is onder de voormalige bewoners duidelijk lager dan onder de inwonende kinderen en de huidige bewoners van de locaties. In een aantal gevallen is de verhuishens nader gespecificeerd, maar in die gevallen werd vooral benadrukt weer bij de familie te willen wonen.

5.5 Inschrijvingen Woonmaat

5.5.1 Algemeen

Woonwagenbewoners die een standplaats zoeken moeten zich inschrijven bij Woonmaat. Daar wordt een wachtlijst bijgehouden, die bestaat uit een voorranglijst en een wachtlijst. Op de voorranglijst staan kinderen van de bewoners per locatie gerangschikt. Op de wachtlijst staan alle woonwagenbewoners en voormalige woonwagenbewoners die niet op één van de Helmondse locaties wonen. Als er op de locaties een plaats vrijkomt, gaat die

naar de hoogst ingeschrevene van die locatie op de voorrangslijst. Pas daarna wordt de wachtlijst actief. In de enquête geven vooral de hoofdbewoners aan, dat ze van het huidige functioneren van de voorrangslijst/wachtlijst af willen, veelal omdat op die manier hun kinderen de woonwag en/of standplaats niet kunnen erven.

5.5.2 De voorrangslijst

Op de voorrangslijst stonden 36 mensen ingeschreven. Over het algemeen zijn dit inwonende kinderen, die vaak op hun 18^e verjaardag ingeschreven werden. De gemiddelde leeftijd is dan ook relatief laag. Op de lijst staan twee kinderen van de Bosselaan ingeschreven, die na hun inschrijving en bij gebrek aan standplaatsen naar een burgerwoning zijn verhuisd. Het beeld van de wachttijden is opgenomen in tabel 5.15.

	duur	voorrangslijst	wachtlijst
	in jaren		
	korter dan één jaar	1	0
	tussen 1 en 3 jaar	11	17
	tussen 3 en 5 jaar	10	1
	tussen 5 en 10 jaar	9	4
	langer dan 10 jaar	4	4
	totaal	35	26

5.5.3 De wachtlijst

Naast de voorrangslijst hanteert Woonmaat een wachtlijst voor voormalige bewoners die niet of niet meer op een locatie wonen. Een plaats op de wachtlijst geeft recht op toewijzing van een standplaats als er zich geen ingeschrevenen uit de voorrangslijst melden. In de praktijk komt dat weinig voor en daarmee is de wachtlijst voor de voormalige bewoners niet effectief. Wat opvalt aan de inschrijvingsduur op de wachtlijst is, dat die vaak erg kort is: 2/3^e staat net een jaar ingeschreven (verg. tabel 5.15). Het aantal inschrijvingen vanaf de tweede helft van 2024 is erg opvallend, omdat nergens blijkt, dat zo'n sterke toestroom ook in het verleden zou hebben plaatsgevonden. Een verklaring kan zijn, dat vanaf dat moment de gemeente Helmond gecommuniceerd heeft met een nieuw beleid voor extra staanplaatsen te komen.

Hoofdstuk 6

Conclusies en aanbevelingen

6.1 Algemene bevindingen uit het achtergrondmateriaal

- Woonwagengewoners vormen een culturele minderheid en moeten daarom in hun woonvorm beschermd worden. Bewust beleid naar versterking van de woonsituatie mag niet meer en de vraag naar woonwagendplaatsen moet worden gerespecteerd.
- Verplichte huisvesting binnen het reguliere woningbestand is vanuit de beleving van de eigen cultuur geen optie en leidt bovendien tot een sterke vraag weer terug te keren naar een woonwagenlocatie.
- In de meeste toewijzingssystemen bestaat er een spanningsveld tussen huren van de standplaats en in eigendom hebben van de woonwagend. Veel woonwagengewoners hebben veel in hun wagen geïnvesteerd en zouden dat b.v. bij bewonerswisseling zomaar kwijt kunnen raken. Ook in Helmond is die spanning voelbaar.
- Een spanningsveld bestaat er ook tussen de algemene oplossing in veel gemeenten, waarbij alle standplaatsen door een corporatie wordt verhuurd en dus vallen onder de woningwet en de inkomensgrenzen, terwijl veel woonwagengewoners en hun kinderen een inkomen uit arbeid hebben dat buiten de inkomensgrenzen valt. Veel woonwagengewoners geven aan een grotere productdifferentiatie nodig te hebben. Dit beeld zien we ook terug in Helmond.
- Voor de woonwagengewoners is wonen in familieverband en de daarbij behorende onderlinge zorg voor elkaar (in de toekomst) van groot belang. De zorg voor de oudere woonwagengewoners gaat in de cultuur van de woonwagengewoners veel verder dan in de maatschappij om hen heen. Dat geldt ook voor de kinderen en de voormalige bewoners.

6.2 De belangrijkste conclusies uit de enquêtes

De enquête heeft een respons opgeleverd van 40%. Omdat een vergelijking met de gegevens uit de Basisregistratie Persoonsgegevens vanwege privacy redenen niet mogelijk was, kan een beoordeling van de betrouwbaarheid van de respons niet gemaakt worden. Die constatering is belangrijk bij de beoordeling van de resultaten.

Hoofden van het huishouden

- De meeste hoofdbewoners willen niet verhuizen, hooguit als ze samen met familie naar een andere of nieuwe locatie kunnen verhuizen. De vraag naar burgerwoningen om daarmee een plek vrij te maken voor de kinderen, die wel in de regio voorkomt, is in Helmond erg beperkt. Mogelijk ligt hier het wantrouwen in de toewijzing van standplaatsen aan ten grondslag. Er zijn

geen ouderen die hebben aangegeven naar een woning of woonwagenwoning buiten de locaties te willen verhuizen. De extreem lage verhuisgeneigdheid betekent ook, dat het aantal vrijkomende staanplaatsen de komende jaren laag zal blijven en in belangrijke mate afhankelijk zal zijn van overlijden van de hoofdbewoners.

- Wel geven ouderen vaak aan de standplaats te willen kopen, ook in samenhang met de toekomstige zekerheid dat hun kinderen op de standplaats kunnen blijven.
- De bewoners wonen vaak al lang op de locatie en meestal ook naar tevredenheid. Voor zover er aanmerkingen op de locatie zijn, hebben die voornamelijk betrekking op het tekort aan standplaatsen, het tekort aan parkeerplaatsen en soms over inrichting en infrastructuur.
- Veel bewoners geven aan mee te willen werken aan een herinrichting van de locatie, met name als daarmee hun kinderen aan een standplaats worden geholpen.

De inwonende kinderen

- Over het algemeen zijn de inwonende kinderen beter opgeleid dan hun ouders. Als ze niet meer studeren hebben ze vaker inkomen uit arbeid en we mogen ervan uitgaan dat hun inkomen ook hoger wordt dan dat van hun ouders.
- Niet alle inwonende kinderen willen verhuizen (bijna een kwart wil niet verhuizen). Meer dan de helft van de kinderen wil een standplaats op de locatie waar ze nu wonen. Bijna 10% van de kinderen geeft aan naar een burgerwoning te willen verhuizen.
- Van de kinderen staat een derde niet ingeschreven bij Woonmaat. Dit valt op, omdat iedereen weet, dat voor het verkrijgen van een standplaats inschrijving bij Woonmaat noodzakelijk is. Meer dan de helft van de inwonende kinderen uit de enquête, die wel ingeschreven staan, staat minder dan vijf jaar ingeschreven. Dit beeld komt overeen met de inschrijfduur van de personen, die zijn ingeschreven op de voorrangslust van Woonmaat. Wel is het aantal inschrijvingen bij Woonmaat in absolute zin hoger dan het aantal inwonende kinderen, dat in de enquête aangeeft ingeschreven te staan. Een verklaring daarvoor kan zijn, dat niet alle ingeschreven inwonende kinderen de enquête hebben ingevuld of dat de voorrangslust aan opschoning toe is.
- Ook bij de kinderen zien we een vraag naar een koopstandplaats. De vraag naar een huurwagen op een huurplaats is erg beperkt. Een kwart van de inwonende kinderen geven aan geen voorkeur voor kopen of huren te hebben.
- Meer dan bij de hoofden van het huishouden zien we bij de kinderen de acceptatie van een alternatief als woonwagenwoningen op de huidige of op een nieuwe locatie, als dat maar betekent dat ze met de familie samen kunnen wonen.

Voormalige bewoners

- De voormalige bewoners hebben veel gereageerd, mede dankzij de inzet van enkele actieve voormalige bewoners. De meeste voormalige bewoners (driekwart) zijn op zoek naar een standplaats op één van de Helmondse locaties. Bij een kwart zien we een meer regionaal gerichte vraag terug.
- De persoonskenmerken liggen tussen die van de hoofden van huishouden en de inwonende kinderen in: dat geldt zowel voor leeftijd als voor bron van inkomsten en opleiding.
- 80% van de voormalige bewoners geeft aan ingeschreven te staan bij Woonmaat. Dit aantal is in absolute zin lager dan het aantal inschrijvingen op de wachtlijst, terwijl de enquête naar iedereen op de lijst is verstuurd. Bovendien hebben de voormalige bewoners de enquête ook uitgereikt aan personen, die niet op de wachtlijst stonden, maar waarvan wel een wens tot terugkeer bekend was. De verschillen zijn hier minder groot dan bij de inwonende kinderen, maar ook hier geldt dat opschoning van de lijst tot een beter beeld kan leiden.
- Wel is een opvallend verschil tussen voormalige bewoners en de hoofden van huishouden en de inwonende kinderen een grotere vraag naar een huur-huursituatie. Dat lijkt voornamelijk te maken te hebben, dat veel van de voormalige bewoners nu in een huursituatie wonen en niet de mogelijkheid hebben om een standplaats en wagen te kopen.

6.3 Het tekort

Voor bepaling van het tekort aan standplaatsen gebruiken we de twee ingangen: de Voorrangs- en wachtlijst van Woonmaat enerzijds en de enquête onder bewoners en voormalige bewoners anderzijds.

De wachtlijst

Zoals in hoofdstuk 5 is aangegeven staan er 35 inwonende kinderen ingeschreven op de voorrangslijst van Woonmaat en 26 voormalige bewoners op de reguliere wachtlijst. Een groot deel daarvan heeft ook de enquête ingevuld, en het is aannemelijk, dat de werkelijke behoefte ergens tussen de aantallen van de wachtlijst en de voorrangslijst enerzijds en de respons op de enquête anderzijds ligt. Een opschoningsactie kan dat beeld verder aanscherpen. Een deel van de ingeschrevenen en ook van de respondenten staat nog maar kort ingeschreven. De gemiddelde wachttijd voor woningzoekenden in de gemeente Helmond voor een grondgebonden woning bedraagt op dit moment ca 10 jaar. Omdat de realisatie van nieuwe standplaatsen binnen de huidige regelgeving al snel een aantal jaar zal duren, ligt het voor de hand de grootste prioriteit bij de huisvesting van de ingeschrevenen te leggen die al langer dan 5 jaar staan ingeschreven. Voor wat betreft de voorrangslijst gaat het dan om 13 plaatsen en voor wat betreft de wachtlijst om 8 plaatsen.

De enquête

Uit de enquête blijkt dat de verhuisgeneigdheid onder de huidige bewoners (hoofden van het huishouden) vrijwel nul is. De verhuisgeneigdheid onder de inwonende kinderen is aanzienlijk groter: 26 kinderen geven aan op zoek te zijn naar een standplaats, veelal binnen een termijn van drie jaar. Daarvan staan er 8 langer dan vijf jaar ingeschreven.

De enquête onder voormalige bewoners heeft onverwacht veel respons opgeleverd. Van de 20 respondenten zou iedereen graag naar een standplaats in Helmond of de regio willen verhuizen, maar de meeste respondenten staan relatief kort ingeschreven (90% minder dan vijf jaar en op dat punt wijkt het beeld van de wachtlijst af). Als we ook hier voor de vaststelling van de eerste noodzaak een inschrijvingsduur van vijf jaar zouden aanhouden, zou het maar om één persoon gaan. Als we op basis van de enquête beoordelen welke vraag na de eerste inhaalslag duidelijk wordt, dan zou dat gaan om 12 inwonende kinderen, die korter dan vijf jaar staan ingeschreven en 14 voormalige bewoners, die korter dan vijf jaar staan ingeschreven en zich alleen op Helmond richten. Dat deze aanname gebaseerd is op de enquête en niet op de wachtlijst heeft ermee te maken, dat de wachtlijst, met name voor de voormalige bewoners, dringend aan opschoning toe is en daarom voor de langere termijn geen houvast biedt. Ook de uitkomst van de enquête is onzeker, vandaar dat het belangrijk is deze regelmatig in overleg met de bewoners te herhalen

Resultierend

De uitkomsten van de enquête lopen over het algemeen in de pas met de inschrijvingen, ook al komt de enquête lager uit. Het verschil in inschrijvingsduur tussen respondenten en inschrijvingen op de wachtlijst is wel opvallend, maar zou door een opschoningsactie verfijnd kunnen worden. Het lijkt daarom redelijk om de eerste belangrijke inhaalslag (korte termijn) toe te spitsen op 21 standplaatsen. Dat is niet de totale behoefte, omdat met name uit de enquête blijkt, dat ook de andere inschrijvingen staan voor een urgente vraag. De omvang daarvan is becijferd op 12 inwonende kinderen en 14 voormalige bewoners. Om daar aansluitend op de eerste golf aan te kunnen voldoen, zou ook met de planning van toekomstige uitbreidingen begonnen moeten worden.

Gezien de spanning op de woningmarkt en de daardoor in het algemeen lange wachttijden voor toewijzing is het niet onredelijk daarvoor een periode van drie tot vijf jaar in acht te nemen. Dat zou betekenen dat we de komende jaren met een uitbreiding van gemiddeld 5 tot 7 plaatsen per jaar moeten rekenen. Afhankelijk van de stand van inschrijvingen op dat moment en de effecten van de opschoning van de wachtlijst kan de verdere uitbreiding van het aantal plaatsen beter ingeschat worden.

6.4 Aanbevelingen

Uitbreidingsmogelijkheden

Er is behoefte aan uitbreiding van het aantal standplaatsen. Die behoefte kan worden becijferd op een (korte termijn) uitbreiding van 21 plaatsen voor de komende periode van maximaal vijf jaar en – met de nodige onzekerheden - een lange termijn invulling van 26 plaatsen. Voor de invulling van die behoefte zijn in de loop van het onderzoek door de bewoners enerzijds en vanuit verkenningen door de gemeente anderzijds verschillende ideeën/voorstellen naar voren gebracht:

- *Uitbreiding in de directe omgeving van de locaties*
De woonwagenbewoners zelf geven aan dat ze vinden dat er in de directe omgeving van de locaties enkele plaatsen zouden kunnen worden toegevoegd en na globale verkenning van de locaties lijken er in de buffers tussen een aantal van de locaties en de overige bebouwing inderdaad mogelijkheden te zijn.
- *Herinrichting en verdichting van de locaties*
Bij de interne beoordeling van de locaties in de gemeentelijke projectgroep is duidelijk geworden dat met een aangepaste vorm van standplaatsen of woonwagenwoningen een verdichtingsslag op bestaande locaties haalbaar zou kunnen zijn. De meerderheid van de bewoners geeft ook in de enquête aan daaraan onder voorwaarden mee te willen werken.
- *Nieuwe kleinschalige locatie*
Vooral jongere woonwagenbewoners en voormalige bewoners hebben aangegeven dat wonen op een nieuwe locatie in familieverband (ook in een vorm van woningen) voor hen interessant kan zijn. Voor sommige hoofdbewoners kan dit ook een mogelijkheid vormen. Gezien de proceduretijd zal deze oplossing niet binnen vijf jaar gerealiseerd zijn.
- *Natuurlijk verloop*
Voorts kan door natuurlijk verloop (overlijden, verhuizen) ook met enkele standplaatsen gerekend worden voor de huisvesting van de woningzoekenden die nu op de wachtlijst staan.

Getalsmatige opgave

In getallen uitgedrukt denken we aan het volgende:

- Een natuurlijk verloop van 1 standplaats per jaar (over 5 jaar zijn dat er 5).
- Voor de realisatie van standplaatsen in de bufferzone (Bosselaan en Rivierensingel, inschatting 12 plaatsen) en door een efficiëntere indeling van de locaties door splitsing grotere locaties en een efficiëntere indeling (7 plaatsen) is intern al onderzoek gedaan met als uitkomst een mogelijke uitbreiding van het aantal standplaatsen 19 plaatsen. Uiteraard is het de vraag of die mogelijkheden bij nader onderzoek standhouden. Het lijkt wel verstandig de locaties die die aanvullingen betreffen (Beemdweg, Bosselaan, Rivierensingel) nogmaals integraal tegen het licht te houden

- Voor een eerste experiment met een vorm van realisatie van koop- en huurplaatsen op kleine schaal is het een mogelijkheid om die in zelfbeheer of CPO door de woonwagenbewoners zelf in te laten vullen. Het zou dan kunnen gaan om ca. 6 plaatsen (CPO en/of zelfbeheer). De daarvoor benodigde procedures kunnen in tijd erg oplopen, zodat die aanvulling niet te snel mag worden ingerekend. Met een eventuele locatie voor nieuwbouw moet wel snel begonnen worden.

Wachtlijst en communicatie

De wachtlijstgegevens laten gaten in de aanmeldingen zien. Tegelijkertijd geven meer inwonende kinderen in de enquête aan op de wachtlijst te staan dan er in werkelijkheid op te vinden zijn. Daarom is het goed de wachtlijst op te schonen en de communicatie te verbeteren over de noodzaak van inschrijven om überhaupt een plaats toegewezen te krijgen. Bovendien zouden de ingeschrevenen ook moeten kunnen weten op welke plaats ze op de wachtlijst staan zolang de toewijzing volgens de huidige procedure verloopt. Concreet betekent dit dat de wachtlijst verder gedigitaliseerd, gecontroleerd en regelmatig opgeschoond moet worden.

Toewijzing

Op dit moment verloopt de toewijzing van standplaatsen conform de positie op de voorranglijst en de wachtlijst. Het gevolg kan zijn dat de plaats aan een lid van een andere familie wordt toegewezen en niet aan één van de kinderen/kleinkinderen van degene van wie de wagen is. Hier wreekt zich dan de gespannen situatie, omdat de wagen in eigendom is en de plaats wordt gehuurd. Als de nieuwe kandidaat de wagen dan niet overneemt is die feitelijk niets meer waard en voor een deel van de bewoners geldt dat veel is geïnvesteerd in de wagen. Die investering valt dan terug naar nul. In de eerdere uitspraken van de ombudsman (zie hoofdstuk 3) wordt daarom aangegeven de plaatsen meer in familieverband toe te wijzen. In Eindhoven is inmiddels ervaring opgedaan met zo'n systeem en het zou voor de woonwagenbewoners in Helmond een stap in de goede richting kunnen zijn.

Verkoop standplaatsen

Veel woonwagenbewoners hebben in de enquête als aanvulling op de vragen aangegeven hun standplaats te willen kopen. Dat is ook gebeurd tijdens de gesprekken op de locaties. Een belangrijke reden voor de wens om de standplaats te kopen ligt in de mogelijkheid de plaats voor de eigen familie te behouden. Een tweede reden ligt in het voorkomen van kapitaalvernietiging als de plaats aan een ander wordt toegewezen. In enkele gevallen geeft de bewoner aan de plaats te willen kopen en vervolgens door te verkopen aan de kinderen om zelf buiten de locatie te gaan wonen.

Vergrijzing

Een speciaal punt van aandacht is de vergrijzing op de locaties. De vraag naar mantelzorg zal in de toekomst daarom toenemen. Nu al is de mantelzorg op de

locaties erg sterk ontwikkeld. Bij een grotere druk zal nabijheid dus belangrijker worden en dat zal effect hebben op de druk op de toewijzing. Nu al wordt door de inwonende kinderen en de voormalige bewoners de mantelzorg als reden opgegeven om naar de locatie waar hun ouders wonen te willen verhuizen. Niet alleen de vraag naar mantelzorg maar ook de vraag naar andere vormen van zorg zal toenemen en de wagens op de locatie zijn vaak niet toegankelijk en/of geschikt voor het verlenen van zorg. Bij de verdere uitwerking van het beleid is het belangrijk het element van vergrijzing mee te nemen, zowel bij het ontwerp van nieuwe standplaatsen als bij de herontwikkeling van bestaande locaties.

Communicatie

In 2025 is de gemeente gestart met gesprekken met woonwagengewoners over de contouren van het nieuw te vormen beleid. De bijeenkomsten zijn goed bezocht en veel bewoners willen meepraten. Het is belangrijk deze gesprekken voort te zetten en naarmate de vastlegging van het nieuwe beleid op gang is gekomen ook na te denken over structureel overleg in de periode daarna. Voorts is duidelijk geworden, dat een deel van de nieuw benodigde plaatsen gevonden kan worden door aanpassingen op de locaties zelf. Het ligt voor de hand voordat daarmee gestart wordt eerst bij de locaties zelf te rade te gaan welke mogelijkheden de bewoners zelf zien.

Regionale benadering

De huidige woonwagenlocaties zijn ingericht naar aanleiding van de opheffing van het grote regionale kamp aan de Deurneseweg/Helmondsingel. Een groot deel van de oorspronkelijke bewoners van die locatie heeft zijn weg in de regio gevonden en woont al geruime tijd naar tevredenheid op de huidige locaties. Zo ook in Helmond. Uit de enquête onder de voormalige bewoners blijkt zo'n 25% van de vraag nog steeds regionaal gericht te zijn. Een plaats in Helmond is voor hen even goed als een plaats in Mierlo of elders in de regio. Het lijkt belangrijk om deze meer regionale dan lokale vraag ook in overleg met de overige regiegemeenten op te pakken.

Beleidsplan

Ter afsluiting de opmerking dat conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek meegenomen worden bij een integraal beleidsplan voor woonwagenezaken waarin ook elementen als zorg, onderwijs en werkgelegenheid in onderlinge afstemming worden meegenomen.